

Айзък АЗИМОВ

Шега

Из университетските помещения на втората планета на Арктур – Ерон, по време на ваканцията в средата на годината е направо мъртвило. А като за капак е горещо. И става едно горещо мъртвило. Затова на второкурсника Майрън Тюбъл животът му се струваше скучен и неприятен. За пети път този ден той поглеждаше в студентския салон в отчаян опит да намери някой познат. Накрая остана благодарен, че откри Бил Сефан – зеленокож младеж от петата планета на Вега.

Сефан, както и Тюбъл, го бяха скъсали по биосоциология и той остана да учи през ваканцията за поправителния. Такива неща свързват много здраво един второкурсник с друг второкурсник.

Тюбъл промърмори нещо за поздрав и отпусна грамадното си гладко тяло в най-големия стол. В Арктурианската система той си бе у дома:

– Виждал ли си някого от новациите?

– Ами да! До есенния семестър остават шест седмици!

– Тия са някаква специално развъждана порода – прозя се Тюбъл. – Те са най-първата партия от Слънчевата система... десет човека.

– Слънчева система ли? Искаш да кажеш онази нова система, която се присъедини към Федерацията на галактиките преди три-четири години?

– Да, тази. Столицата на техния свят се казва Земя, така си мисля.

– Е, какво за тях?

– Нищо особено. Тука са, това е. Някои от тях имат косми на горната устна. Много е смешно. Иначе изглеждат като всеки един от дузините видове хуманоиди.

Точно в този миг вратата се отвори и в салона се втурна малкият Рай Форес. Той бе от единствената планета на Денеб. Малките сиви влакнца, който покриваха главата и лицето му, стърчаха като наелектризирани. А големите му, пурпурни очи блестяха възбудено:

– Ей – изцвърча той припряно, – видяхте ли земляните?

– Няма ли някой да промени темата? – въздъхна Сефан. – Тюбъл току-що ми говореше за тях.

– Така ли? – разочарова се Форес. – Но... той каза ли ти, че тези са от оная ненормална раса, която е вдигнала голяма врява при влизането на Слънчевата система във Федерацията?

– Изглеждат ми добре – реагира Тюбъл.

– Не говоря за физическото им състояние – възмути се денебианецът. – А за психическата страна на нещата. Психология! Това е проблемът! – Форес се готвеше да стане психолог един ден.

– О, това ли било! Е, та какво не им а наред?

– Тяхната обща психология като раса е сбъркана – издърдори Форес. – Вместо да се поддават по-малко на чувствата, когато са повече на брой, както е при всеки един друг вид от хуманоидите, те стават по-емоционални! На групи тези земляни се бунтуват, паникьосват се, полудяват. Колкото са повече, толкова по-зле става. Хайде да ми помогнете. Ние изнамерихме нова математическа система за разрешаване на проблема. Вижте!

Той с мигновено движение извади бележник и писалка, но преди да надраска и един знак, Тюбъл ги сграбчи живо. Той самият бе измислил нещо:

– Ха! Аз имам страхотна идея.

– Виж ти! – измърмори Сефан.

Тюбъл не му обърна внимание. Усмихна се и умислено взе да поглажда плешивото си теме:

– Слушайте – въодушеви се той изведнъж. Гласът му се сниши заговорнически.

Албърт Уилямс, последният, който пристигна от Земята, изведнъж се събуди и бавно започна да осъзнава, че нещо го боде между второто и третото ребро. Отвори очи, обърна глава и се вгледа глуповато в тъмното. После извика, скочи и посегна към ключа за осветлението.

– Не мърдай – заповяда сянката до леглото му. Нещо изщрака и землянинът се оказа под прицела на ярка светлина от джобно фенерче.

– Кой по дяволите си ти? – запримигва той.

– Ставай от леглото – отвърна настойчиво видението. – Обличаш се и идваш с мен.

– Опитай се да ме накараш – изхили се Уилямс диво. Отговор не последва, но снопчето светлина се отмести към „невропарализираща бич“ в другата ръка на сянката. Онова мило малко оръжие, което парализира гласните струни и изкривява нервите в болезнени възли. Уилямс преглътна с мъка. Трябваше да стане от леглото. Облече се мълчаливо и запита:

– Така, а сега какво да правя?

Блестящият „бич“, посочи вратата. Землянинът изпълни заповедта, упъти се към нея.

– Върви направо без да спираш – каза непознатият.

Уилямс излезе от стаята, мина през тихия коридор, през деветте етажа надолу, без да посмее да се обърне. Спря на сред двора на

университета, но веднага усети метала на кръста си.

– Знаеш ли къде е Хол Обел?

Уилямс кимна в знак на потвърждение и продължи да върви. Мина покрай Хол Обел, зави надясно по „Университетска улица“, а когато измина около километър, излезе от пътя и тръгна към близките дървета. В тъмното се мерзелееха очертанията на космически кораб. Вратите му бяха плътно затворени, само откъм херметическата камера се процеждаше бледа светлина.

– Влизай! – сянката го побутна по стълбичката към малко помещение.

Момчето примигна, огледа се и преброи на глас:

– ... седем, осем, девет, като сложим и мен – десет. Пипнали са ни всичките, както изглежда.

– Какво има да ти изглежда? – измърмори омърлушено Ерик Чембърлейн. – Така си е, нали ни виждаш. Тук съм от един час – разтърка той едната си ръка.

– Какво ти е на ръката? – запита го Уилямс.

– Навехнах я като подпрях челюстта на она плъх, дето ме домъкна тука. Оказа се твърда като корпуса на кораб.

Уилямс седна на пода, кръстоса крака и подпря глава на стената:

– Някой да има представа защо е всичко това?

– Отвлечане! – отговори малкият Джоуи Суийни, а зъбите му потракваха.

– Ама за какъв дявол? – изсумтя Чембърлейн. – Разбирам някой от нас да е милионер, но май няма такъв. За себе си знам, че не съм!

– Вижте сега, хайде да не стигаме до крайности – подкани ги Уилямс. – Отвлечане и неща от този сорт са изключели. Тези хора не могат да са престъпници. Съвсем логично е цивилизацията, която е развила психологията в рамките на Федерацията на галактиките до такова ниво, да може да премахне престъплението без никакви усилия.

– Пирати – обади се тихо Лоурънс Марш. – Не че го мисля, само права предположение.

– Глупости! – Уилямс не бе съгласен. – Пиратството е граничен феномен. Този район на космоса е цивилизован от десетки хиляди години.

– Не е по-различен от другите, щом като и тук се използват оръжия – настоя Джо. – А аз не ги одобрявам – той не бе успял да си вземе очилата и късогледството му го караше да се взира болезнено наоколо.

– Това няма голямо значение – отвърна Уилямс. – Сега, чуйте какво си мисля. Ние сме... десет наскоро пристигнали първокурсници на

Арктур У. Още през първата ни нощ тук някой ни измъква загадъчно от стаите и ни води на някакъв космически кораб. Това според мен не е случайно. Вие какво ще кажете?

Сидни Мортън вдигна глава, колкото да изрече сънено:

– Аз си мисля същото. Струва ми се, че ни затвориха тук само за да ни извъртят една дяволски гадна шега. Господа, според мен местните студенти второкурсници са решили добре да се забавляват.

– Точно така – подкрепи го Уилямс. – Някой да има друго предположение?

Момчетата мълчаха.

– Добре, тогава не ни остава нищо друго, освен да чакаме. Лично аз смятам да се наспя. Ако им притрябвам, ще ме събудят.

В същия миг се разнесе пронизителен звук и Уилямс загуби равновесие.

– Ето че излитаме... нанякъде.

Минута след това и Бил Сефан се поколеба за миг дали да влезе в командното отделение, но не се отказа. Вътре завари силно притеснения Рай Форес.

– Как я караме? – запита Бил.

– Скапана работа – отвърна Сефан кисело. – Проклет да съм, ако може да се каже, че ония са се панирали. Те са канят да спят.

– Да спят? Всичките ли? А какво си приказваха?

– Как мога да зная? Те не говорят галактически език, а аз не разбирам нито дума от техните чуждоземски брътвежи – разпери възмутено ръце бъдещият психолог.

– Слушай, Форес – наруши след известно време мълчанието Тюбъл, – аз не изучавам биосоциология... не мога да си позволя такъв лукс. Ти гарантира за психологическия ефект от този рискован номер. Никак няма да съм доволен, ако той се провали.

– О-о-о, милостиви мой Денеб – процеди отчаяно през зъби Форес, – вие двамата сте си лика-прилика страхливци! Да не би да очаквахте да се разпищят или да хвърлят топа? О, огненият Арктур! Само потърпете, докато стигнем до системата Спика, ако обичате. Тогава ще ги измъкнем през нощта... – той се разхили изведнъж. – Ей това ще бъде най-шантавият номер, откакто някой завърза онези смрадливи прилепи на хроматичния орган по време на Вечерния концерт.

Тюбъл се изкикоти, но Сефан се облегна на стола си и подхвърли

замислен:

– Ами ако някой... да речем президентът Уин... разбере за това?

– Това е само една шега – присви рамене арктурианецът, който контролираше командния пулт на кораба. – Всички ще погледнат през пръсти на нея.

– Не си прави глупави шеги, оператор. Не става дума за детска игра. Четвърта планета, Спика... всъщност цялата система Спика... забранява достъпа на кораби от Галактиката. И вие много добре го знаете. Там живее една предхуманоидна раса. От тях се очаква да се развият напълно свободно, без никаква намеса, за да открият самостоятелно междувездните пътувания. Такъв е законът, а те го спазват стриктно. Космически закон! Ако разберат какви ги вършим, ще си имаме страшни неприятности и то с право.

– И как на Арктур, според теб, Прекси Уин... това дебелокожо създаване... ще разбере за нас? – обърна се рязко на стола си Тюбъл. – А сега да ви предупредя, че не съм сигурен дали историята няма да се разнесе из целия университет, защото забавлението ни ще бъде наполовина утрупано, ако го запазим в тайна. И как биха могли да се разчуят имената ни? Никой няма да смее да гъкне. Знаете го.

– Добре – присви безгрижно рамене Сефан.

Тогава Тюбъл заповяда:

– Готови за хиперпространството!

После натисна няколко копчета на пулта и корабът се разтърси леко при прехода от нормално към хиперпространство.

Десетте земляци се чувстваха страшно зле от умора. Лоурънс Марш хвърли за пореден път бърз поглед към часовника си:

– Два и половина. Досега са трийсет и шест часа. Как ми се иска да турят край на тази шега.

– Това не е шега – простена Суийни. – Прекалено се проточи.

– Ама вие имате вид на обречени! – лицето на Уилямс пламна от гняв. – Нали ни донасят навреме храна? Нали не са ни завързали? Да си призная, цяло събитие е, че се грижат за нас.

– А може би ни угояват за кланицата? – притъмня гласът на Сидни Мортън.

Веднага, щом провлеченият му говор секна, всички се вцепениха по местата си, никой от тях не се усъмни какво би могъл да означава необичайният гласък, който премина през целия кораб.

– Усетихте ли това? – изстреля изведнъж Ерик Чембърлейн като обезумял. – Върнахме се в нормалното пространство, значи сме само на час-два от мястото, накъдето сме се упътили. Трябва да направим нещо!

– Вярно – изпуфтя Уилямс, – но какво?

– Ние сме десет човека, нали? – викна Чембърлейн и красноречиво разкърши тяло. – Досега видях само един от тях. Следващия път, когато влезе, за да ни донесе храна, ще го нападнем.

На Суийни му призля от предложението:

– Ами неутронния бич, който той винаги носи?

– Няма да ни убие, я? Той не може да ни удари всичките, преди да го тръшнем на пода.

– Ерик – прекъсна го Уилямс рязко, – ти си глупак.

Чембърлейн кипна и късите му пръсти се свиха бавно в юмрук:

– Тъкмо съм в настроение за малък практически урок. Хайде кажи ми го пак, ако обичаш!

– Сядай! – Уилямс дори не си направи труда да го погледне. – И недей да приемаш толкова навътре епитетите ми. Всички сме нервни и възбудени, но това не значи, че трябва съвсем да издивяваме. Поне не на този етап. Първо, ако решим да не взимаме под внимание бича и завържем надзирателя, пак няма да постигнем нищо особено. Засега видяхме само един, но този един е от системата Арктур. Висок е близо два метра и петнайсет сантиметра, тежи над сто килограма. Той ще ни забърше... всичките десет... с голи ръце. Мисля, че вече си опитал крошето му, Ерик.

Настъпи пълна тишина.

– Дори да успеем да го повалим – продължи Уилямс – и да се справим с всички останали на кораба, колкото и да са те, ние нямаме ни най-малка представа къде се намираме и как да се върнем или как да управляваме кораба – момчето замълча, но в настъпилата тишина пак никой не се обади. Тогава то ги подкани: – Е, какво ще кажете?

– Тъпотия! – извърна се рязко Чембърлейн и се умълча заплашително.

Не мина много време и гигантският арктурианец отвори с ритник вратата на кабината им. Докато с едната си ръка опразваше торбата с храна, с другата държеше здраво насочения към тях невропарализиращ бич.

– Последната ви храна – измърмори той. Навсякъде из стаята се търкаляха консервни кутии. Някои от тях бяха все още топли след последното подгриване. Мортън гледаше своята с отвращение:

– Слушай – заговори той на завален галактически, – няма ли да ни дадете нещо друго? До гуша ми дойде тоя ваш скапан гулаш. Тази е четвъртата ми консерва!

– И какво от това? Казах, че е последната ви храна – избълва арктурианецът и излезе.

Всички замълчаха като парализирани.

– Какво има предвид този? – обади се нечий дрезгав глас.

– Те са решили да ни убият! – очите на Суийни бяха станали кръгли от уплаха, в интонацията му се долавяше паника.

Устата на Уилямс пресъхна и той усети, че го обзема безумен гняв срещу заразителния страх на Суийни. Въздържа се да му каже веднага някой неща – хлапето бе само на седемнайсет. Обади се миг по-късно:

– Млъкни, моля те. Хайде да се нахраним.

След два часа корабът се разтресе, което означаваше, че кацат и че пътуването им е свършило. Никой не говореше, но Уилямс усещаше как с всяка минута задушаваният страх ги завладява все по-силно.

Спика бе залязла аленочервена зад хоризонта. Духаше студен вятър. Десетимата земляни се скупчиха отчаяни плътно един до друг на върха, осеян с камъни. Наблюдаваха потиснати кораба, с който ги докараха. Гигантът-арктурианец, Майрън Тюбъл, им говореше, докато зеленокожият Бил Сефан от Вега и сърдитият малък денебианец, Рай Форес, останаха назад безмълвни.

– Имате си огън, а дърветата тук са в изобилие, за да го поддържате – обясняваше им гигантът с дрезгав глас. – Той ще прогонва зверовете. Ще ви оставим два камшика, ще вършат работа, за да се защитавате, ако някой от местните реши да ви нападне. А за да се сдобиете с храна, вода и подслон, ще трябва да разчитате на своя ум и находчивост.

Арктурианецът се обърна и тогава Чембърлейн се нахвърли върху него с рев. Но гигантът без никакво усилие го отхвърли от себе си с една ръка.

Вратата се затвори след тримата чужденци. Почти веднага след това корабът се издигна над повърхността и отлетя. Уилямс най-последна руши смразяващата тишина:

– Оставиха ни бичове. Аз ще взема единия, а ти вземи другия, Ерик.

Един по един земляците насядаха тежко с гръб към огъня, изплашени и доста объркани.

– Играта започва – насили се да се усмихне Уилямс. – Районът е много добре залесен. Хайде, хайде, ние сме десет човека, а и те все ще

трябва да се върнат по някое време. Хайде да им покажем, че ние, земляците, можем да издържим на тази игра. Какво ще кажете?

– Ти защо не млъкнеш? Така с нищо не облекчаваш положението ни.

Уилямс се отказа да им говори каквото и да било. Леден хлад започва да пронизва стомаха му.

Здрачът премина в черна нощ и кръгът от светлина край огъня се сви до малко мъждукащо петно, в края на което се виеха сенките им. Неочаквано Марш се развика, очите му се разшириха от ужас:

– Там не-нещо се приближава!

След последвалата суматоха всички останаха нащрек по местата си без да дишат.

– Ти си луд – изрече Уилямс дрезгаво, но се вцепени от протяжния вой, който достигна до слуха му.

– Грабвай бича си! – изкрещя той на Чембърлейн.

Джоуи Суийни съвсем неочаквано се разсмя – получи се писклив, напрегнат смях.

После... във въздуха се понесе писък и върху земляците се нахвърлиха някакви сенки.

Но премеждията връхлетяха не само тях. Корабът на Тюбъл се издигна бавно от четвъртата планета на Спика. Управлението бе в ръцете на Бил Сефан. Самият Тюбъл бе в каютата си. Допиваше една голяма, плоска бутилка с денебиански алкохол. Справи се с цялата бутилка на две глътки.

Рай Форес го болеше сърцето, докато го наблюдаваше:

– Една бутилка струва двайсет кредита, а на мен ми останаха само няколко.

– Ами тогава не ме оставяй да смуча така – отвърна Тюбъл. – Давай ми бутилките една по една – съгласи се великодушно той. – Мен това ме устройва.

– Едно такова сръбване и аз ще съм въвн от играта чак до есенния семестър – измънка денебианецът.

Тюбъл го удостои само с бегъл поглед. В неговата глава се въртяха други мисли:

– Когато шегата се разчуе, университетът ще се прослави...

Но той не можа да довърши думите си: изведнъж се разнесе пронизителен звук, в който се открояваха няколко тона; в него имаше нещо

напевно. Стените приглушаваха силата му. Почти едновременно с това угаснаха светлините.

Рай Форес бе притиснат неподвижно до една от стените. С мъка се опитваше да си поеме дъх и успя да изрече на пресекулки:

– В и-името на ко-космоса, та ние летим с пълна скорост! Какво е с-с-танало с балансъора?

– Дяволите да го вземат балансъора! – изрева Тюбъл и се изправи на крака. – Какво става с кораба?

Той тръгна трмаво по тъмния коридор. Форес пълзеше след него. Най-после стигнаха до командната зала и се втурнаха вътре. Намериха Сефан, осветен от бледите светлини, които оповестяваха тревогата. Зелената му кожа блестеше от пот.

– Метеор – изграчи той. – Оказа се зъл дух за нашите двигатели. Всичките увеличават скоростта. Осветлението, отоплителните уреди и радиото са извън строя, а вентилаторите не стават за нищо. Четвърти сектор е пробит.

– Идиот! – хвърли му див поглед Тюбъл. – Защо не си наблюдавал индикатора?

– Наблюдавах го, ти, свръхразраснала се маджунена буцо – викна по-силно и от него Сефан. – Нямаше никаква промяна! Стрелката... нито веднъж... не помръдна! Нима можеш да очакваш нещо друго от една таратайка втора употреба, наета за двеста кредита?! Метеорът влххлетя през екрана, сякаш се движи из космоса без да е срещнал никаква преграда.

– Млъквай! – Тюбъл отвори помещението за космически костюми и простена: – Всичките са арктуриански размери. Трябваше да ги проверя. Ще можеш ли да се справиш с един такъв костюм, Сефан?

– Вероятно – почеса се той по ухото.

След пет минути Тюбъл се пхна в шлюза, а Сефан го последва непохватно. Нямаше ги около половин час.

– Край! – изрече Тюбъл, щом махна скафандъра си.

– Искаш да кажеш, че... с нас е свършено?! – извика Рай Форес.

– Можем да го оправим, но ще ни отнеме много време – разтърси глава арктурианецът. – Радиото е почти съсипано, така че на помощ не можем да се надяваме.

– Да не се надяваме ли?! – Форес обезумя от страх. – Само това ни трябва! Как ще обясним тогава, че сме в система Спика?! Да изпратим радиосигнали е равно на самоубийство! Успеем ли да се доберем обратно без ничия помощ, спасени сме. Няма да загубим кой знае колко, ако

пропуснем част от занятията.

– Ами какво ще правим с онези паникьосани земляци на Спика? – обади се мрачно Сефан.

Форес отвори уста да каже нещо, но не изрече и дума.

Лицето му доби най-нешастния израз, какъвто може да има един хуманоид.

А това бе само началото.

Трябваше им ден и половина, за да сложат в ред таратайката си, още два дни, за да намалят скоростта и четири дни, за да се върнат на Спика IV. Всичко – осем дни.

Без да губи повече време, корабът се понесе отново към мястото, където оставиха земляните. Пристигнаха към десет часа сутринта. Лицето на Тюбъл се бе удължило от напрежение пред екрана.

– Мисля, че решението ни да ги оставим край населено място, беше страхотен „бисер“. По-добро не можахме да измислим – обади се той по едно време. – От земляните няма и следа.

– Лоша работа – поклати горестно глава Сефан.

Тюбъл зарови глава в сплотените си ръце:

– Това е краят. Ако не са се изплашили до смърт, то тогава местните жители са ги заловили. Да проникнеш в забранена система без разрешение е страшно нарушение... но сега си мисля, че е чисто убийство.

– Не ни остава нищо друго, освен да кацнем и да проверим дали има останали живи хора – обади се Сефан. – Поне това им дължим. А после... – той преглътна тежко и не довърши мисълта си.

– А после ще ни изгонят от Арктур У, ще ни направят психо-преглед... и – трудова каторга до живот.

– Забрави ги тия работи! – изрева Тюбъл. – Когато ни дойдат до главата, тогава ще му мислим.

Корабът бавно, много бавно започна да се спуска и накрая кацна върху скалата, където оставиха земляните преди осем дни.

– Как да се справим с местните жители? – обърна си Тюбъл към Форес и вдигна въпросително вежди (по които нямаше нито едно косъмче, разбира се). – Хайде, момчето ми, дай тука някаква предхуманоидна психология. Ние сме само трима и аз не искам никакви неприятности.

Форес присви нервно рамене и мъхнатото му лице се набръчка от смущение:

– Тъкмо за това си мислех, Тюбъл. Не зная нищо подобно.

– Какво!? – избухнаха едновременно възгласите на Сефан и Тюбъл.

– Никой не знае – побърза да добави денебианецът. – Факт е. В края на краищата ние не допускаме нехуманоиди във Федерацията, докато не се цивилизоват напълно. Те са под карантина. Смятате ли, че имаме големи възможности да ги изучаваме?

– Нещата се развиват все „по-добре и по-добре“. Мисли, Мъхнатото лице, мисли, ако обичаш. Гледай да измъкнеш някакво предположение.

– Ами-и-и... – почеса се по главата Форес, – най-доброто, което можем да направим, е да се отнасяме към тях като към нормални хуманоиди. Ако пристъпим към тях полека, открито, без да правим никакви резки движения и ако сме спокойни, би трябвало да успеем. Но не забравяйте какво казвам, би трябвало. Не мога да бъда напълно сигурен.

– Хайде да вървим и дяволите да я вземат сигурността – настоя Сефан нетърпеливо. – Няма кой знае какво значение. Ако ме пречукат тук, няма да има нужда да се прибирам – лицето му доби изражение на подгонен звяр. – Само като си помисля какво ще каже семейството ми...

Излязоха от кораба и подушиха въздуха на четвъртата планета на Спика. Слънцето бе в зенита си и сияеше над главите им като огромна, оранжева баскетболна топка. От гората в далечината се чу грачене на птица. После настана пълна тишина.

– Хм! – учуди се Тюбъл, поставил ръце на кръста си. – Чак да ти се приспи от тая тишина. Жива душа няма наоколо. А накъде е селото?

Всеки предложи по една посока, но спорът им не продължи дълго. Арктурианецът тръгна пръв, а другите двама го последваха. Вървяха към рехавата гора.

На стотина стъпки навътре в гората дърветата изведнъж оживяха, от короните им започнаха да скачат безшумно стотщ местни жители. Рай Форес падна още под първата лавина. Бил Сефан се препъна, крепи се за миг и падна по гръб, като изсумтя.

Само огромният Майрън Тюбъл се задържа прав. Разкрячен широко, за да има здрава опора, той крещеше с цяло гърло и нанасяше бесни удари наляво и надясно. Атакуващите го удряха и отскачаха веднага от него като капчици от водно колело. Гигантът построи защитата си на принципа на лопатките на вятърната мелница и започна да отстъпва към едно дърво.

Но точно тук сгреши. На най-долния клон го очакваше като че ли най-умният, най-съобразителният абориген. На Тюбъл му бе направило впечатление, че тукашните имат здрави, мускулисти опашки. Дори си

отбеляза този факт мислено. От всичките народи на Галактиката само един. Хомо Гама Кцефеус, е опашат. А онова, което здравенякът не знаеше бе, че приматите изпълват опашките си, за да се прикрепят към клоните.

Това той откри почти незабавно, тъй като аборигенът на клона над главата му спусна опашка и я обви здраво около шията му.

Арктурианецът започна да се мята от болка. Опашатият нападател бе смъкнат от дървото. Макар да висеше надолу с главата, така че гигантът го подхвърляше насам-натам, той все пак не отпусна хватката си.

На Тюбъл му причерня пред очите и той загуби съзнание преди да бъде повален на земята.

Гигантът бавно дойде на себе си и усети вцепеняващата болка около врата си. Направи напразни усилия да го разтрие, но му трябваша няколко секунди, за да осъзнае, че е вързан здраво и няма как да протегне ръка към нараненото място. И изведнъж се сепна и се огледа. Първото, което разбра, бе че лежи по корем, второ – най-после чу врявата наоколо, трето – видя също така вързаните Сефан и Форес до себе си... и най-накрая проумя, че не може да скъса въжетата, с които бе вързан.

– Хей, Сефан, Форес, Чувате ли ме?

Най-напред долетя шеговитият възглас на Сефан:

– Ти, стари дяволе! Мислехме, че вече си взел-дал.

– Аз не умирам толкова лесно – изръмжа арктурианецът. – Къде сме?

За секунди настъпи мълчание.

– Сигурно в близкото село – отбеляза мрачно Рай Форес. – Някога да сте чували такъв оглушителен шум? Барабанът не е затихвал нито за минута, откакто ни тръснаха тука.

– Виждали ли сте нещо...

Тюбъл усети как нечии ръце го повдигнаха и го настанаха да седне. Така вратът го болеше още повече. В лъчите на ранното следобедно слънце пред погледа му блеснаха паянтови колиби, покрити със слама и зелени трупи. Около пришълците стояха наредени в кръг и мълчаливо ги наблюдаваха тъмнокожи, дългоопашати същества. Местните жители. Сигурно бяха стотици, всичките имаха на главите си украшения от пера, а в ръцете си държаха къси, остри копия.

Очите им не се откъсваха от редицата странни същества, застанали пред тях. Тюбъл също впери гневен поглед в тях. Ясно беше, че те са

вождовете на племето. Облечени в ярки, пищни роби от лошо обработена кожа с ресни по краищата, те бяха добавили към варварския си облик и дървени маски, изрисувани като карикатурни човешки образи.

Маскираният ужас, който се намираще най-близо до хуманоидите, пристъпи към тях с премерени стъпки.

– Здравейте – повдигна той маската и я отстрани от лицето си. – Колко скоро се завърнахте?!

Тюбъл и Сефан доста дълго време не можаха да промълвят нито дума. А Рей Форес го нападна продължителна кашлица.

Най-после Тюбъл си пое дълбоко дъх:

– Ти си един от земляните, нали?

– Точно така. Аз съм Ал Уилямс. Наричай ме само Ал.

– Значи още не са ви убили?!

– Не са посягали на никого от нас. Точно обратното. Господа – поклони с той като на церемония, – посрещнете новите... м-м-м... богове на племето.

– Новите какво на племето? – възкликна Форес, все още задавен от кашлицата.

– М-м-м... богове. Простете ме, но не зная как е на галактически думата „бог“.

– Ние сме нещо като свръхестествени същества... тотеми, на които те се кланят. Не разбирате ли?

Хуманоидите гледаха слисани.

– Да, наистина – захили се Уилямс, – ние притежаваме огромна власт.

– За какво говорите? – възмути се Тюбъл. – Защо да ви смятат вас за същества с огромна власт? Вие, земните хора, сте физически под средното ниво... много по-ниско!

– Тук нещата опират до психология – обясни Уилямс. – Щом като ни видяха да слизаме от голямо блестящо нещо, което пътува по някакъв чудат начин из въздуха, а после излита, като изпуска мощна струя пламъци... те просто нямаше как да не ни възприемат за свръхестествени същества. Това е елементарна, варварска психология.

Очите на Форес щяха да изскочат от орбитите си, толкова беше смян.

– А междувременно вие защо се забавихте? – продължи Уилямс. – Представяхме си всичко като някаква шега. Така беше, нали?

– Слушай – обади се най-после и Сефан, – според мене ти страшно ни будалкаш! Ако те са сметнали вас, хората, за богове, защо сега и нас

не ни възприемат така? Ние също имаме кораб и...

– Ето тука – подчерта Уилямс – се намесихме ние. Обяснихме им... с рисунки и със знаци, че вие сте дяволи. Когато накрая се върнахте... няма значение дали сме се радвали, че корабът каца... те знаеха какво да правят.

– Какво е „дяволи“? – запита Форес с неприкрито страхопочитание в гласа.

– Ама вие галактическите хора нищо ли не знаете? – въздъхна Уилямс.

– Какво ще кажеш да се изправим вече? – проскърца гласът на Тюбъл, докато той раздвижвате бавно и с усилие врата си. – Опитаха се да ме удушат.

– Закъде сте се забързали? В крайна сметка се появихте, за да бъдете принесени в жертва в наша чест.

– Принесени в жертва!

– Непременно. Ще ви режат къс по къс.

Настъпилата тишина тегнеше отгоре им все по-осезаемо.

– Не ни хвърляйте в очите този кометен газ! – успя най-послед да процеди през зъби Тюбъл. – Ние не сме земляци, та да загубим ума и дума или да се изплашим до смърт, знаете го.

– О-о-о, това ни е известно! За нищо на света не бих ви измамил. Но простата дивашка психология винаги иска една малка човешка жертва и...

Сефан се опита да разкъса въжетата си и с гняв скочи срещу Форес:

– Ти нали говореше, че никой не знаел нищо за предхуманоидната психология! Опитваше се да защитиш собственото си невежество, нали, ти, сбръчкан, космат, ококорен, недоразвит гущер от Вега! В хубава каша се забъркахме сега!

– Чакайте, де! Само... – сви се Форес.

Уилямс реши, че шегата е отишла твърде далеч:

– Успокойте се. Вашата глупава шегга тъпкано ви се върна... просто чудесно... но ние нямаме намерение да продължим дълго. Мисля, че достатъчно се забавлявахме за ваша сметка, момчета. Суийни сега е с главатаря на племето. Обяснява му, че ще заминаваме и ще ви вземем със себе си. Наистина, ще се радвам да... Чакайте малко, Суийни ме вика.

Когато Уилямс се върна след няколко секунди, лицето му имаше странно изражение, дори бе малко позеленяло. А след миг стана още по-наситено зелено:

– Изглежда – преглътна той шумно – нашата контра-шега сега ни се връща тъпкано. Главатарят на племето настоява за жертвоприношение!

Тримата хуманоиди се умислиха дълбоко. Няколко мига нито един от тях не можа да изрече нито дума.

– Казах на Суийни да отиде и да каже на вожда – добави Уилямс, – че ако не направи каквото му казваме, непременно ще се случи нещо ужасно с племето му. Но това си е чисто блъфване и той може да не се хване. Уф... много съжалявам, момчета. Изглежда прекаляхме. Ако наистина стане страшно, ще ви развържем и ще се бием заедно с вас.

– Срежи въжетата още сега – прошепна Тюбъл. – Хайде да приключваме с тази работа! – той бе решен на всичко.

– Чакайте! – извика Форес. – Нека землянинът да опита някоя от своите психологии. Хайде, землянино. Мисли здравата!

Уилямс се напрегна до такава степен, че усети болка в главата си.

– Разбирате ли, ние загубихме малко от своя божествен авторитет, откакто не успяхме да излекуваме жената на вожда. Тя почина вчера. Сега ни трябва чудо – призна преди всичко на самия себе си той. – Ами... вие момчета, имате ли нещо из джобовете си? – сети се изведнъж и коленичи край тях.

Започна да ги претърсва по ред. Форес имаше писалка, джобен бележник, гребен с тъпички зъбци, пудра против сърбежи, снопче кредити и още някои други дреболии. Сефан имаше подобни ненужни неща.

Виж, от джоба на Тюбъл измъкна един малък, черен предмет, който приличаше на оръжие с голяма ръкохватка и къса цев.

– Какво е това?

– О-о-о, на това ли съм седял през цялото време? – изскимтя арктурианецът. – Оксижен. Използвах го, за да заваря пукнатината на кораба от метеорита. Но не го бива, вече почти е свършил.

Погледът на Уилямс омекна. Цялото му тяло се наелектризира от възбуда:

– Така си мислиш ти! Вие, галактическите хора, никога няма да прогледнете по-далеч от носовите си. Защо не идвате на Земята поне за малко... за да научите нещо по-различно.

След миг той тичаше неудържимо към своя приятел:

– Суийни! – извика той. – Кажи му на този проклет маймуноопашат вожд, че само след секунда ще се обидя страшно и ще стромолясам цялото небе върху главата му. Бъди непреклонен!

Но главатарят не изчака вестта. Даде знак на своите и те се спуснаха стремглаво като един. Тюбъл изрева и напрегна мускули, вързаните

му стави запукаха под въжетата. Оксиженът в ръцете на Уилямс избълва слаба струйка огън, но тя бе достатъчна, за да подпали неочаквано близката колиба. След нея пламна друга... после още една... следващата... а после оксиженът замря.

Но си свърши работата. Нито един абориген не остана на крака. Всичките се бяха проснали по очи и ридаеха, молеха за прошка. Вождът виеше най-силно от всички.

– Каж ми – нареди Уилямс на Суийни, – че това е само малка част от онова, което възнамеряваме да сторим с него!

А на хуманоидите обясни добродушно, докато разрязвате въжетата, с които бяха завързани:

– Чиста и проста, най-обикновена дивашка психология.

Едва след като се качиха на кораба и се издигнаха отново в открития космос, гордостта на Форес му позволи да каже:

– Но аз си мислех, че земяците не са развили математическата психология! Откъде ги знаете всичките тия пред-хуманоидни неща? Никой в Галактиката не е стигал толкова далече!

– Ами ние имаме известен натрупан опит, на който се базира този метод – позасмя се Уилямс. – Знания за мисловния процес на нецивилизования мозък. Разбирате ли... ние идваме от свят, в който повечето хора... така да се каже... са все още нецивилизовани. Затова ни се налага да знаем!

– Смахнати земяни! – поклати бавно глава Форес. – Това малко премеждие ни научи поне на едно нещо.

– Кое е то?

– Никога да не се отнасяме грубо към някоя група въртоглави. – Форес за втори път използва израз от Земята. – Защото могат да се окажат по-въртоглави, отколкото си си представял!

* * *

Когато подбих разказите за тази книга, открих, че „Шега“ е единственият публикуван разказ, за който аз не си спомних абсолютно нищо, когато прочетох заглавието. Дори след като го прегледах втори път, съзнанието ми не отреагира по никакъв начин. Ако някой ми беше дал този разказ без името на автора и ме помолеше да го прочета и да позная кой го е написал, аз навярно щях да се объркам. Може би това означава нещо.

Но определено ми се струва, че разказът се противопоставя на миналото на Хомо Сол.

Повече ми провървя при Фред Пол с разказа „Супер неутрон“, който написах в края на същия този месец февруари, заедно с разказа „Маски“ и „Шега“. Предадох му го на трети март 1941-ва година, а той го одобри на пети март.

Дотогава, почти три години след първата ми среща с издател, аз доста се бях изнервил от отказите, които получавах. Поне вестта за одобряването на „Супер неутрон“ е отбелязана в моя дневник с изречението: „Време е вече да ме печатат... изминаха пет седмици и половината от последната ми публикация.“

КРАЙ

© Айзък Азимов

Isaac Asimov

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1118>]